

Regionaal Sociaal Actieprogramma 2015-2018

Welzijn in de Westhoek

Inhoud

INLEIDING	2
Welzijn in de Westhoek	3
Werkinggebied	3
ORGANISATIESTRUCTUUR.....	4
LUIK 1 v/h REGIONAAL SOCIAAL ACTIEPROGRAMMA: NETWERKVORMING TUSSEN DE PUBLIEK – PRIVATE WELZIJSSECTOR	6
LUIK 2 v/h REGIONAAL SOCIAAL ACTIEPROGRAMMA: PRIORITAIRE ACTIEPUNTEN	7

INLEIDING

De interne staatshervorming vanuit de Vlaamse Overheid heeft in 2013 heel wat turbulentie veroorzaakt in het welzijnslandschap. Dit gegeven noopte de Provincie West-Vlaanderen er voor te kiezen om de samenwerking in het kader van Regionaal Welzijnsoverleg (RWO) via de twee welzijnsraden van de Westhoek stop te zetten.

In de Westhoek is men echter op zoek gegaan naar een nieuwe constellatie voor welzijn en werd de huidige situatie gezien als een opportuniteit om werk te maken van een samenwerking op streekniveau, tussen publieke en private partners uit de welzijns- en zorgsectoren van de Westhoek. Dit traject werd gelopen onder de titel *‘naar een regionale welzijnsinzet op niveau van de westhoek’*.

Iedereen is het er namelijk over eens dat het welzijn van de burger in de Westhoek kan verhoogd worden door samenwerking over de sectoren heen te stimuleren en te faciliteren. Dit is dé gemeenschappelijke ambitie!

Een kerngroep – bestaande uit gemandateerden uit het ruime welzijnswerkveld – werd aangesteld om een Regionale Welzijnsinzet op het niveau van de Westhoek uit te werken. Op 20 mei 2014 organiseerden we een dialoognamiddag met heel wat publieke en private welzijns- en zorgactoren uit de Westhoek om te horen wat de concrete vragen/noden zijn rond 3 grote kapstokthema's:

- Vervoersarmoede & toegankelijkheid van de dienstverlening
- Armoede
- Vermaatschappelijking van de zorg

Met deze bevindingen ging de kerngroep aan de slag en wat hier voor ligt is het Regionaal Sociaal Actieprogramma, een ambitieus plan voor welzijn en zorg in de Westhoek tijdens deze legislatuur (2014-2018).

Wij roepen alle partners op actief te participeren in het samenwerkingsverband Welzijn in de Westhoek en bij de uitvoering van het Regionaal Sociaal Actieprogramma. Want dit Regionaal Sociaal Actieprogramma is dus niet alleen een ambitieus plan VOOR de welzijns- en zorgsectoren uit de Westhoek maar ook één VAN hen!

Naast dit 'meerjarenplan' wordt er elk jaar een zeer concreet jaarprogramma opgemaakt. Dit document bestaat uit een selectie van actiepunten die ook opgenomen zijn in het Regionaal Sociaal Actieprogramma, maar dan meer gedetailleerd uitgewerkt. In november - december wordt het nieuwe jaarprogramma voor het komende werkjaar voorgelegd aan de partners van het Welzijnsplatform.

WELZIJN IN DE WESTHOEK

Welzijn in de Westhoek is een samenwerkingsverband tussen publieke en private welzijns- en zorgactoren uit de Westhoek die via intergemeentelijke en intersectorale samenwerking de missie heeft om:

een voldoende, kwalitatief en toegankelijk welzijns- en zorgaanbod te garanderen voor alle burgers van de Westhoek via het:

1. **welzijnsplatform**: het forum van de vertegenwoordigers uit de publieke en private welzijns- en zorgsectoren van de Westhoek
2. **Regionaal Sociaal Actieprogramma 2015-2018** voor de Westhoek: concreet regionaal actiepuntenprogramma om de doelstelling te realiseren.

Ter ondersteuning van de uitvoering van het Regionaal Sociaal Actieprogramma beschikt het Westhoekoverleg over 1 VTE, de coördinator.

Ook de mandatering van personeel vanuit de deelnemende partners vormt een niet te verwaarlozen inzet om de vooropgestelde doelstellingen te bereiken.

WERKINGSGBIED

De 18 gemeenten van de westhoek (zie kaartje):

Arrondissement Ieper:

- Heuvelland
- Ieper
- Langemark-Poelkapelle
- Mesen
- Poperinge
- Vleteren
- Wervik
- Zonnebeke

Arrondissementen Veurne-Diksmuide:

- Alveringem
- De Panne
- Diksmuide
- Houthulst
- Koekelare
- Koksijde
- Kortemark
- Lo-Reninge
- Nieuwpoort
- Veurne

Welzijn in de Westhoek

Welzijnsplatform (1 à 2 x per jaar)

= het forum van de vertegenwoordigers uit de publieke en private welzijns- en zorgsector van de Westhoek waar gestreefd wordt naar:

- kennisdeling/ kennisoverdracht en samenwerking over diverse sectoren heen,
- het aanbrengen van beleidssignalen uit het werkveld,
- het mee uitvoering geven aan en input geven voor het Regionaal Sociaal Actieprogramma en dit volgens de eigen mogelijkheden.

Stuurgroep (6 x per jaar)

= beperkt aantal partners uit het welzijnsplatform die zich engageren om:

- de coördinator aan te sturen en zijn/haar uitgevoerde taken mee helpen opvolgen
- het Regionaal Sociaal Actieprogramma op te volgen, te evalueren en bij te sturen/aan te vullen.
- mee helpen zoeken naar oplossingen voor signalen die aangebracht worden door partners van het Welzijnsplatform.
- op vraag van de projectgroepen advies geven over bepaalde zaken die er aan bod kwamen

Projectgroepen (ad hoc)

= vertegenwoordigers uit het welzijnsplatform, met het specifiek mandaat om (een) vooropgestelde actie(s) en de beoogde doelstellingen te realiseren.

Regionaal Sociaal Actieprogramma

= meerjarenplan met de concreet te realiseren actiepunten opgebouwd rond 3 kapstokthema's:

- Vervoersafhankelijkheid en toegankelijkheid van de dienstverlening
- Kansarmoede
- Vermaatschappelijking van de Zorg

Luik 1: netwerkvorming tussen de publieke en private welzijns- en zorgsector

Vorming en uitwisselingsmomenten, expertise doorgeven, signalen aanbrengen en opvolgen,...

Luik 2: prioritaire actiepunten voor Welzijn in de Westhoek

De actiepunten die door de welzijns- en zorgsector tijdens de dialoognamiddag van 20 mei 2014 naar voor werden geschoven als prioritair aan te pakken.

Ondersteuning door de coördinator

= de deskundige met sociaaltechnische achtergrond die taken uitvoert gerelateerd aan de missie van Welzijn in de Westhoek met als opdracht:

- het ondersteunen van de partners en de stuurgroep in de uitvoering het Regionaal Sociaal Actieprogramma 2015-2018 en voor de opvolging/coördinatie van acties die uitgevoerd worden door partners van het Welzijnsplatform.
- de bijeenkomsten van de stuurgroep voorbereiden en opvolgen.
- intergemeentelijke samenwerking in de Westhoek, op vlak van welzijn en zorg, zoveel als mogelijk ondersteunen.
- verkennen van de specifieke problematiek rond de thema's zorg en welzijn in de Westhoek, als landelijke regio in Vlaanderen, maar ook met zijn specifieke kustcontext.
- de Westhoek vertegenwoordigen op fora inzake welzijnsbeleid, Sociale Zaken, streekbetrokkenheid.
- het leveren van informatie en inhoudelijke ondersteuning bij beleidsvoorbereiding rond beleidsdomeinen Welzijn, Zorg en Sociale Zaken.
- Projectontwikkeling en ondersteuning in de opvolging van projecten.
- netwerking: contacten leggen met diverse partners, gemeenten en medestanders bij het voorbereiden en uitvoeren van de verschillende opdrachten.

LUIK 1 V/H REGIONAAL SOCIAAL ACTIEPROGRAMMA: NETWERKVORMING TUSSEN DE PUBLIEK – PRIVATE WELZIJNSSECTOR

Kenniscentrum Regionale Welzijnsinzet Westhoek	Leveren van inhoudelijke ondersteuning bij de beleidsvoorbereiding en beheersmonitoring van het beleidsdomein Welzijn, Zorg en Sociale Zaken. Dit gebeurt door: ○ het ontwikkelen kennis over deze beleidsdomeinen (cijfers, onderzoeken, projecten,...) ○ het verzamelen en verwerken van data tot toegankelijke beleids- en beheersinformatie voor de Westhoek in functie van uitwisseling/ waarnemen van tendensen /keuzes die moeten worden gemaakt. ○ het verzamelen, ontsluiten en ter beschikking stellen van recente documentatie betreffende deze beleidsdomeinen ○ opvolgen van de wetgeving binnen deze beleidsdomeinen en deze toegankelijk maken ○ overleg organiseren met en informatie verzamelen uit andere plattelandsregio's in Vlaanderen en Nederland – organiseren van werkbezoeken ter inspiratie. ➤ Zo zorgen we voor een functionele informatiedoorstroming naar en tussen de beleidssectoren en relevante organisaties. De klemtoon wordt gelegd op functionele en gerichte informatiedoorstroming om het eeuwige stigma dat op overleg in de welzijnssector rust ("praatbarakken") voor eens en altijd af te schudden.
Uitwisseling in de regio	Organiseren van overlegmomenten in functie van informatie-uitwisseling over concrete veranderingen in sectoren, vernieuwd aanbod, eerste praktijkervaringen,... samen met de betrokken diensten. Dit wordt georganiseerd zowel op beleidsniveau als op niveau van de medewerkers.
Signaalfunctie	Instaan voor de bundeling en versterking van beleidssignalen uit de welzijns- en zorgsector van de Westhoek vanuit een intersectoraal perspectief. ➤ Deze signaalfunctie is al te vaak de eeuwige doodoener in zowat elk besluit of decreet. Beleidssignalen moeten efficiënt gebundeld worden en gericht naar de hogere overheden worden gecommuniceerd. De welzijnsraden ontwikkelden hier in het verleden reeds een stappenplan voor.
Vorming	Opzetten van vormingen in functie van de thema's opgenomen in het Regionaal Sociaal Actieprogramma en ondersteunende rol bij organisatie van vormingen op vraag van de partners uit de welzijns- en zorgsector van de Westhoek.
Werken aan een inclusief beleid	Het verbinden van het welzijnsbeleid met andere beleidsterreinen (wonen, economie, mobiliteit, werk,...) en onderlinge samenhang zoeken tussen de economische, fysieke en sociale invalshoek. Bovendien moet de focus gelegd worden op aandacht voor de meest kwetsbare doelgroepen binnen die verschillende beleidsdomeinen. ➤ De welzijnsvisie ingang laten vinden binnen andere domeinen en bij lokale en regionale actoren en deze actief beïnvloeden.
Plattelands- en kusttoets	Bij de ontwikkeling van diverse regelgeving (in eerste instantie op vlak van welzijn) een plattelands- of kustvoetnoot plaatsen. In een plattelandscontext moet er een gedifferentieerd beleid worden gevoerd, een beleid op maat. Dit zelfde fenomeen geldt voor de kuststreek van de Westhoek. Indien mogelijk steun zoeken bij andere plattelandsregio's/kustregio's om signalen te versterken.

LUIK 2 V/H REGIONAAL SOCIAAL ACTIEPROGRAMMA: PRIORITAIRE ACTIEPUNTEN

VERVOERSARMOEDE & TOEGANKELIJKHEID VAN DE DIENST- VERLENING	Verhogen van de mobiliteit van kwetsbare doelgroepen opdat ze kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven in de Westhoek.	○ Bestaand rollend vervoer van welzijns- en zorginstelling en hun vervoersstromen in kaart brengen? Hier een moment-opname van maken (cfr. onderzoek De Lovie via Vives) ○ Drempels om het rollend materiaal te delen inventariseren en mogelijke (innovatieve) oplossingen uitwerken. Of kan rolstoelafhankelijk vervoer geïntegreerd worden in het regulier vervoersaanbod (bus/belbus). ▪ Mee vorm geven aan het pilootproject MobiWest (mobiliteitscentrale aangepast vervoer) in West-Vlaanderen ▪ Conclusies trekken uit het lokale demoproject 'Mobikansen' te Zarren en bovenlokaal aan de slag gaan met bevindingen hieruit. ▪ Service Design: dienstverlening voor de gebruiker verbeteren waarbij het thema mobiliteit in de Westhoek specifiek werd uitgekozen. ▪ Erkenning Seniorenteam DAV: onderzoek naar haalbaarheid van de uitbreiding van het seniorenteam naar andere gemeenten ▪ Versterken van het vrijwilligersvervoer (DAV) in de regio (cfr. vroegere werking welzijnsraad Ieper)
	Maatschappelijk kwetsbare personen professioneel en sociaal activeren en de dienstverlening dichterbij de doelgroep te brengen bv. via nieuwe informatie en communicatietechnologie.	○ In samenwerking met POM West-Vlaanderen, specifiek voor de regio Westhoek, zorg- en kennisinstellingen (ouderenzorg, sector personen met handicap,...) en bedrijven samen brengen ifv ▪ de ontwikkeling van slimme technologie om ouderen uit isolement te halen, ▪ vereenzaming tegen te gaan ▪ 1ste lijnszorg directe, toegankelijke toegang te verschaffen alsook ▪ het professioneel en sociaal activeren binnen de zorgsector. ○ Voorbeelden: ▪ www.zorgeconomie.be ▪ Digitale consultaties als mogelijk aanbod voor zorgbehoevenden ▪ Aan huis levering met druk op de knop (vanuit thuiscatalogus basisproducten bestellen) ▪ Domotica ▪ Zorg op afstand ▪ Smart for Care –project van OCMW Poperinge en Samenlevingsopbouw als inspirerend voorbeeld voor andere gemeenten

KANSARMOEDE

De eigen kracht van maatschappelijk kwetsbare burgers uit de Westhoek versterken met het oog op zelfredzaamheid en participatie.	○ In samenwerking met het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het Woord Nemen vzw de mogelijkheden nagaan om in de Westhoek extra verenigingen waar armen het woord nemen op te richten en de reeds bestaande vereniging te versterken. ▪ Contact leggen met het Vlaams Netwerk en nagaan hoe de blinde vlek in de Westhoek kan opgevuld worden. ▪ Zoeken naar 'ervaringsdeskundigen' uit de Westhoek die het lokaal/intergemeentelijk armoedebeleid kritisch kunnen benaderen. ▪ Hoe verhouden de Welzijnsschakels hiertoe want nu worden zij aangesproken als de ervaringsdeskundigen maar deze organisaties worden overbevraagd om op allerhande overleg aan te sluiten. ○ Cliënten een stem geven via het afnemen van tevredenheidsmetingen binnen o.a. OCMW's en andere private welzijnsorganisaties ○ Aftoetsen van mogelijkheid om (nieuwe) laagdrempelige ontmoetingsplaatsen voor kwetsbare doelgroepen op te starten die niet meteen gelinkt zijn aan hulpverlening (vb. inloopcentrum). ○ De methodiek van 'outreaching werken' en de hieraan gekoppelde positieve ervaringen stimuleren in de hulpverlening.
Mensen en organisaties die werken met maatschappelijk kwetsbare burgers uit de Westhoek versterken met het oog op het gebruiken van de methodiek 'empowerment' binnen de hulpverlening.	○ Versterken van de maatschappelijk werkers in hun opdracht om positieve, integrale, participatieve, gestructureerde en gecoördineerde hulpverlening aan te bieden. ○ Om competente hulpverleners te hebben inzake empowerment heeft men competente organisaties nodig. Daarom moeten organisaties mee ondersteund worden om de methodiek van empowerende en outreachende hulpverlening uit te rollen in de organisatie. ○ De methodiek van cliëntgericht overleg moet beter ondersteund en bekend gemaakt worden. Heel wat uitdagingen beroepsgeheim, deontologische code,... maken het moeilijk om samen aan tafel te zitten of om samen oplossingen uit te werken. Cliëntgericht overleg gebeurt liefst kort en efficiënt, nu vaak veel en langdurig overleg.
Introduceren van verschillende tools in de Westhoek om kansengroepen nog meer te benaderen vanuit het perspectief wat ZIJ nodig hebben om menswaardig te leven.	○ Implementeren van financiële steun op basis van referentiebudgetten in de OCMW's van de Westhoek en nagaan of enige uniformiteit voor de ganse regio mogelijk is. ○ Met behulp van het draaiboek de methodiek van het Lokaal Proactief Kader (naar het Oost-Vlaamse voorbeeld) uitrollen in de gemeenten van de Westhoek om onderbescherming te vermijden.
Streven naar onderlinge afstemming, samenwerking en netwerkvorming omtrent het thema Sociale Economie in de Westhoek.	○ Opwaardering Arbeidszorg of W² en de substantiële rol die OCMW's hierin zullen moeten opnemen ▪ Schaalgrootte Westhoekniveau? ▪ Hoe organiseren OCMW's zich wanneer verwacht wordt dat zij casemanagers zorg moeten leveren ▪ Penhouderschap en rol van het OCMW hierin ○ Instroom naar sociale economie verhogen vanuit OCMW / VDAB
Verder uitwerken van de geïntegreerde	○ Opvolgen en ondersteunen van de diverse lokale en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden Huizen van het Kind in de Westhoek om uniformiteit te krijgen in de organisatie van deze verschillende samenwerkingsverbanden

	en afgestemde dienstverlening rond gezins- en opvoedingsondersteuning <i>(Toekomstige) ouders en/of andere opvoedingsverantwoordelijken van kinderen en jongeren tussen 0 – 24 jaar uit de Westhoek ondersteunen worden op het gebied van welzijn en gezondheid waardoor voor ieder kind maximale gezondheids- en welzijnswinsten gerealiseerd worden. Kinderarmoede is een pijler binnen de Preventieve Gezinsondersteuning</i>	den. ▪ Platform www.opvoedenindewesthoek.be omvormen tot een platform voor alle huizen van het kind in de regio. ▪ Realiseren van laagdrempelige informatie- en onthaalpunten 'Huis van het Kind' in de elke gemeente van zorgregio Ieper¹. = per gemeente een fysieke, herkenbare, toegankelijke en neutrale plaats waar (groot)ouders, andere opvoedingsverantwoordelijken en professionals die werken met gezinnen terecht kunnen voor: — informatie over allerlei vragen over zwangerschap, geboorte en de verdere ontwikkeling van kinderen en jongeren — doorverwijzing — laagdrempelige ondersteuning ○ Deelname aan het provinciaal netwerk kinderarmoede in West-Vlaanderen om goede praktijken uit andere West-Vlaamse regio's uit te rollen in de Westhoek of expertise uit de Westhoek te delen met andere regio's. ○ Bruggen slaan tussen buurt, thuissituatie en onderwijs waarbij de school een plaats toebedeeld krijgt in een breed netwerk van actoren om in te spelen op lokale noden en kansen. Verkennen van de methodiek Brede school en aftoetsen welke buurt in de Westhoek bereid is te experimenteren met de methodiek Brede School
	Invullen van de leemtes inzake de crisisopvang voor mensen die in een psychosociale crisis verkeren, door een netwerk op te zetten in de westhoek dat personen in crisis kan opvangen na de kantooruren, tijdens het weekend en op feestdagen.	○ De beide CNW'en van de westhoek blijvend laten functioneren via de coördinatie cel. ○ Doorlopen van een traject met de 2 crisisnetwerken van de Westhoek om na te gaan hoe de twee crisisnetwerken van de westhoek operationeel moeten bijgestuurd worden en beleidsmatig moeten gecoördineerd worden om te voldoen aan een kwalitatief crisisnetwerk (vertaling provinciale oefening). ○ Verkennen van de mogelijkheden voor dak- en thuislozenopvang langer dan 1 nacht en max. 1 maand in de westhoek (cfr. project de Clep/ poule crisiswoningen?)
	Toegankelijke gezondheidszorg voor maatschappelijk kwetsbare doelgroepen nastreven door overleg op te starten omtrent deze thematiek.	○ Verkennen problematiek tekort aan huisartsen in bepaalde gemeenten van de Westhoek en de vergrijzing bij de huisartsen ○ Onderzoeken toepassing derde betalersysteem, communicatie hierover naar doelgroepen die er recht op hebben ○ Verhogen kennis wijkgezondheidscentra (landelijk gezondheidscentrum) versus multifunctionele groepspraktijken: zijn dit interessante concepten voor de Westhoek? ○ Theoretische oefening zorg territoriaal organiseren: trachten af te bakenen wie wat doet in een bepaald gebied en kijken of er efficiëntere organisatie mogelijk is.

¹ Heuvelland, Ieper, Langemark-Poelkapelle, Lo-Reninge, Mesen en Zonnebeke.

VERMAATSCHAPPELIJKE DE ZORG	Activeren van het sociaal kapitaal² <i>De sociale relaties die mensen hebben bepalen in grote mate mee de (im)materiële bronnen waar zij toegang toe hebben en daaruit afgeleid hun mogelijkheden tot maatschappelijke integratie en participatie aan de samenleving. Deze maatregel wil de kansarmen in het sociale leven betrekken, door ze te laten deelnemen aan cultuur, sport en de nieuwe informatie- en communicatie-technologie.</i>	○ Extra aandacht nodig voor de inzet van specifieke groepen van vrijwilligers/mantelzorgers zoals jonge en/of werkende mantelzorgers ○ Ondersteuningsbeleid van mantelzorgers in de verschillende lokale besturen en andere private welzijnsorganisaties onder loop nemen (vb. mantelzorgpremies, organisatie werkrooster van mantelzorgers op de arbeidsmarkt,...). ○ Experimenteren met maatschappelijke stage van studenten maatschappelijk werk om het vrijwilligerswerk een impuls te geven en de betrokkenheid van jongeren bij de lokale samenleving te vergroten. ○ Initiëren de methodiek Eigen Kracht Conferenties in de Westhoek incl. zoeken naar lokale coördinatoren voor deze bijeenkomsten.
	Versterken van het Sociaal Huis als brede toegangspoort voor de vragen van de burgers uit de Westhoek	○ Meer uniformiteit in onthaal en doorverwijsfunctie Sociale Huizen in de Westhoek. Lerende netwerken voor onthaal-verantwoordelijken. ○ Private en publieke welzijnsactoren samenbrengen om elkaar te ‘evalueren’ betreffende de doorverwijzing naar en samenwerking met elkaar. ○ Verhogen van de toegankelijkheid van informatie en dienstverlening. ○ Werken aan duidelijke mondelinge en schriftelijke communicatie? Eenvoudig en toegankelijk taalgebruik. ○ Documentatie/reglementen screenen op toegankelijkheid ○ Kennis van de sociale kaart verhogen? Sociale kaart in de praktijk brengen. Basisedewerkers met elkaar in contact brengen.
	Inzetten op community building	○ Participatie als toegangspoort tot meer burgerschap, inclusie, gemeenschapsvorming ○ Experimenteren om complexe uitdagingen aan te pakken via co-creativiteit: de kwesties samen met alle betrokkenen in kaart brengen, innovatieve ideeën laten opborrelen, om van daaruit tot oplossingsgerichte en gedragen acties over te gaan. ○ Uitwisseling van goede praktijken community building – stimuleren van initiatieven

² = een geheel van netwerken, gedeelde normen en waarden en verstandhoudingen die de samenwerking binnen en tussen groepen vergemakkelijkt waardoor de gezamenlijke doelstellingen effectiever bereikt worden